

NASA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slegom zaista male stvari, a noslegh ovo polkvari“ Nar. Posl.

Pretpлата s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cijelu godinu. Razmjerno 1 for., a seljake 50 nov. za pol godinu. Izvan Carstina više poštarina. Gdje se najlo najmanje 8 seljaka to su voljni, da im list seljano svim ukupno po 1 jedinim zasvojem i inonem, darat čemo za 70 nov. na godinu svakomu. Nercel so selju kroz postarsku Naznačicu. Imo, prozimo i najbližu Postu valja jasno oznaičiti. Komu List nadođe na vrijeme, neka to javi odpravništvo u otvorenu pismu, za koje so noplada nikakva poštarina, naplrat izvana Reklamacija. Tho List prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIŠTVO I ODPRVNIŠTVO

nalaze se

Tipografija Fieit di C. Amali, via della Zonta, N. 7.

Pisma sa selju platjeno poštarine. Vjesti, dopisi i drugi spisi štampaju se li u cijelosti ili u izdaku, nemo prama stroj vriednosti i smjera otoga lista. Ne-podpisani so dopisi neupotrebljivi. Osobna napadnja i čisto sukromne stvari nemozno mjestu u ovom Listu. Priobaceno pisma tiskaju po 6 nov. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoji 60 nov., a staki redak svrsto 5 novčićah; li u slušaju opetovanja po što so pogodo oglašnik i odpravništvo. Doplat so neradaća. Uredništvo i odpravništvo, osim izvanrednih slučajeh, nedopisuju, nego putem svoje Listarnice.

Roditelji, ŠKOLE SE OTVARAJU!

U današnjem: broju štampamo, kao što bijasmo obećali, oglas ravnateljstva o otvaranju e. k. gimnazije pazinske i o upisivanju novih djakah.

Odgovajenje djece jest prva i najsvetija dužnost ne samo pojedinih obitelji nego i celoga naroda. Zato mi ovom prigodom opet i opet preporučamo istarskim roditeljem, neka šalju svoju djecu u latinske škole, da dobimo što u većem broju prosviećenih glava; jer narod, koji neima, tko da za njega misli i skrbi, mora potonuti i propasti bez sleda i traga, makar ga bilo još više na svietu. Narod bez naučenih ljudih jest tielo bez glave, kojim se igraju po svojoj miloj volji i drugi narodi i same vlade. A neka se naši istarski roditelji neboje troškova, jer dobrim mladiciem neću nikad liepih stipendijah i drugih podpora, da im se tako olaksa odgojenje. S druge strane oni, koji se žele posvetiti crkvi i oltaru, i sami znadu, koliko se radi, da se za njih otvori Konvik, što ga je velikodušno zamislio i postavio mu temelj naš presvj. i pref. g. biskup Dobrila, pa kad ako Bog to bude, onda lahko roditeljem za troškove.

Ovom prigodom nemozemo, da još jednu neredemo. Mi smo već kadu tad doznavi, kako se događa, da je na pazinskoj gimnaziji više tobože Talijanah nego li Hrvatah, akoprem je na njoj hrvatskih imenah velika većina. Tomu su čudu krivi sami roditelji, jer kod upisivanja svoje djece, budi u pripravnicu budi u gimnaziju, nemisle i nepaze na ništa drugo nego da jih upišu. Direktor jih pita u talijanskom jeziku, tko su i odak su, a oni mu možda koju talijanski i odgovore, pa eno i njih i njihove djece zapisanih u Talijane. Zato bi trebalo, da kod upisivanja Direktor pita djecu il roditelje, kako govore u familiji, pak bi bio kraj svoj pomutnji. Al i kad nebi toga Direktor pitao, kao što je njegova dužnost, to bi mu morali kazati sami; jer i učitelj mora uvijek imati pred očima, kako ga diete bolje razumije, ako će da napreduje. Dakle već iz ljubavi prama svojoj djeći moraju roditelji reći, da je njihovo diete zadajeno hrvatskim mlikom; pa kad nebi što razumjelo, da ga treba hrvatski opomenuti i hrvatski mu stvar razjasniti. Radi tog istog uzroka bilo bi pošteno i pametno, da poprave svoju pogresku i oni roditelji, koji su već prošlih godinah, u znani il neznanu, upisali svoju djecu za Talijane, pa da Direktoru očitto kažu, da se u njihovoj knji negovori talijanski, nego hrvatski. A bilo bi još najbolje, da roditelji kod te prigode poviore svoje diete g. župnika, il komu drugomuo domorodcu il narodnjaku, pa da ga on dovede k

Direktoru i upiše, a mogao bi tako jedan i više njih dati upisati, kao što to i biva po gradovih. Na taj bi se način zauvijek prepriečilo, da se iz Hrvatah netešu Talijani, a iz potalijancenjakah naši najljuei i najljudji neprijatelji, kao što su uprav tako zvani šarenjaci ili polutani.

Za prave roditelje otvaranje škola jest najvažniji i najizumieniliji događaj, jer se tom prigodom radi o budućnosti ne samo njihove dječice nego i celoga naroda, komu po volji i odluci Božjoj pripadaju. Zato evo na koncu, stavljamo i opet na srce našim istarskim roditeljem, neka nezalude te liepe prigode, nego neka se muški odvaži i na koje-kakve male troške, samo da bude jednom i njihovoj djeći i svemu našem u Istri narodu liepše i bolje. A preporučamo i gosp. župnikom, duhovnim pomoćnikom, učiteljem i ostalim roditeljima, da nagovaraju roditelje, neka dadu djecu u latinske škole, gdje god vide, da je Bog dao talenta i koliko toliko premoženja.

Dne 1. oktobra otvara se i riečka hrvatska gimnazija, kamo obično šalju svoju djecu Kastavci i Otocani. I njih, jednih il drugih, jest od neko doba manje nego je obično bivalo na onoj staroj i slavnoj gimnaziji; zato i njim iz istih uzroka ponavljamo ono, što smo rekli njihovoj braći po ostaloj Istri, da se naimo i oni spomenu svoje dužnosti toli naprama svojoj djeći, koji naprama crkvi i narodu. I ovdje u Trstu se opaza, da se ove godine upisuju u latinske škole mnogo i mnogo više djece, nego prošlih godinah. Neka se dakle to obistini i u Pazinu i na Rieci, pak čemo moć reći, da napredujemo i mi zajedno sa Talijani i Niemci. I u to ime Bog pomoz!

Stanovnikom političke obćine Kastavske.

Puće poštovani! Vaši oei ostavili su Vam prostrane komunsćine i guste šume, da Vas je bio na daleko glas. Samo vas nisu naučili tanko računati, da ozmognete obćuvati, što su vam ostavili.

Vi ste malo po malo goru proredili, državne obligacije prodali, ceste nenaćili, škole nedozidali i sve jedno je prazna dan na vaša obćinska kasa.

Najkasnje palo je na vas ruglo, da je Junta morala poslati svoga komisara, neka Vam račune uredi, neka Vam knjige složi, neka odluci što je vaše i koliko je toga. Taj čovjek, po zakonu k vam poslan, bere sto forinlih na mjesec i dijete kad ide, kamo mora ići!

Da znam ja, koji ovo pišem, da ste svi zadovoljni s takovim stanjem obćine, ja bih rekao: pogubljenje tvoje od tebe samoga Izraela, pak bih zamuknuo.

Ali je nemoguće, da ste svi s tim zadovoljni. pače nijedan neće reći, da stvar pravo ide napred. Zato Vam upravljam par iskrenih rečeh.

Naše dosadanje zastupstvo dobro je, al nije dosta dobro. Dosadanji glavvar preveć je pametan čovjek za naše zastupstvo. On ima dosta svojega posla. Kad ide za svojim poslom, nemože poći za tudjim, a voli za svojim nego li za tudjim. Suviše, on pozna zastupstvu grud i čud, tako da uvijek valja ono, što on hoće, a mozebit da uvijek i nevalja.

U našem zastupstvu morao bi sjediti barem jedan čovjek, koji zna što korisna predložiti i obrazložiti.

Ima po svietu crnih dušah, koje bi rado, da se naš rod u Istri zatara, da nikad od nas nebude znamenitoga kolina. Ti ljudi nagovaraju vas, da se razdielite, to će reći, da se proti selu na pravdu skoći, da se pokoljele ob onom što još imate, pa kad bi vas tkogod dobro obrljao, onda nebi ni jedni ni drugi ništa imali. Zar će Kastavci manje troška imati, ako budu tri komune imati mesto jednoga, tri glavara mesto jednoga, tri kase mesto jedne?

A kako ćete podijeliti goru, kad bog i ljudi znadu da je gora skupna. kako je skupna i krasa. Dok je pogača cela još kako tako, a stante ju kusati, vidit ćete kolike murvice i pravde i prepri. Zasto se zove Kastavac po svietu i Ružić i Halubljan, i Brežan i Zamećamin? Zato, jer ste svi jedna familija, jedna krv i jedna družina. Al zato imate svi skupa i pravo i dužnost braniti tu skupnost. Ako li se dva tri nevjerma brata odmeću, vi ćete jih najprvo tim ukrotiti, da se svi ostali skupa drže.

Dug kod advokata narasao je našoj obćini pred nedavno na petnaest tisućah forinlih? Bi li bilo do tolikoga novea došlo, da se je svake godine s advokatom račun učinio, pak da ga se je platilo makar adicijalom? Nebi! Ni drugih nespodobah se nebi bilo dogodilo, da je u zastupstvu čovjeka, koji bi znao mužkom reću razumati što je i kako treba da bude.

Poslali su Vam komisara. Kako je mogao onako težak posao dobiti mladić, koj u tom nikakove pratike neima, premda u drugih stvarih može biti izvrstan? Može li naše stvari razumjeti čovjek, koji našega jezika nezna? Nemože! Može li on raditi što su mu naložili, ako zastupstvo ima još u svojih pravica ostati? Nemože! Ili njega ne treba, il ne treba zastupstva.

Bliza se vreme, kad se svemu tomu može pomoći. Izbori za novo poglavarstvo nisu daleko. Dojdućim zastupstvom mozeće pokazati, da Kastavsćina ima ljudi, koji znadu bolje i cijenje ravnati obćinu, nego li dosadanje zastupstvo i dosadanji komisari. Dva tri

poštena lica, koja mislim da bi dobro izabrati, spomenut ču vam na dobu dogovorno s ljudj, koji Vam dobro žele.

Vaš jedan prijatelj.

DOPISI.

Izpod Učke.

Glas, da dolazi presvjeli biskup Juraj Dobrila u ove naše krajeve, svih nas je veoma uzradovao. Željno smo izčekivali dan, da vidimo prvi put u našoj sredini biskupa, koji nam je svim po imenu jur odavna poznat po onoj zlatnoj kuzijaci od njega napisanoj „*Otkr budi volja troja*“.

Dne 23. augusta došao je presvjeli naš biskup u Kastav i od tuda zaputio se po celom prostranom dekanatu. U Kastvu dočekan je biskup sjajno, kako se bilo i nadati od Kastavacah. Pod liepim skivolukom sakupljeno svećenstvo sa svojim obljubljenim g. dekanom na čelu, i množina puka dočekali i sa trokratnim burnim „živio“ pozdravili dolazećega biskupa. Bakljami i bengalićini ognji sprovedu ga do crkve a od crkve do župničkoga dvora.

Kastavska plovanija je mnogobrojna. Ima preko 12 tisućah dušah. Velik je broj hrv djece za sv. Križmu; zato su bila odlučena dva dana za dičenje sv. herme, subota i nedelja. U nedelju došlo okolo 600 djece k svetoj hermi, a puku ni broja se nezna. Jur za rana napuniše dubkom crkvu i ulicu od crkve do plovanskoga stana. Liepo li bilo vidjeti gdje vrhovni pastir obkoljen sa svimi župnici celoga dekanata stupa kroz pobožni puk, al li bilo mućno opaziti, da ti neima domaćega župnika, obće štovanoga i časnoga starca dekana, Vjekoslava Vlahu, koji radi ne male nemoć nemože sprovesti biskupa do crkve. Dao dobri Bog, minula ga doskora la nemoć i on čil i zdrav čekao i dočekao biskupa na povratku. — Dosavši u crkvu, uzadje biskup na pripravljen prestol i progovori puku nekoliko baš apistolskih riečeh. Premda je bila crkva upravo dubkom napunjena, ipak sve bilo tiho i mirno kao da neima nikoga; svatko pazi da mu ni rieć neizmakne, koja onako gladko teče iz biskupovih uslijah. Liep je doista ovo obićaj ako i dosta legotan, da biskup u svakoj crkvi puku u kratko proshori. Siguran sam da će se njegovih liepih riečeh spominjati mnogi i mnogi ciel svoj život. —

Kako je bio biskup dočekan i radostno pozdravljen u Kastvu, tako su i po ostalih plovanih i kapelanijah gledali svećenici s pukom, da ga čim liepše dočekaju. Jur putem u Kastav čekali su ga Svetomalejci sa svojim pastirom na čelu i sprovedili u svoju liepu crkvu, koju su pred desetak godinah svojimi zaljevji podigli. —

Ako je ikako moguće, biskup ne-propusti, da ne pogleda svaku crkvu.

Puteu iz Berguda svrati se u Zvoneću, a od tuda u Rukavac, gdje stoji upravo još nedograđena velika crkva. Zvonećani i Rukavčani veselo su hodili u susret svomu biskupu i radošno mu kliču: *Zivio! Dobro nam došao! Iz Rukavca krenu biskup ranim jutrom u starodavni Veprišac. Od daleka pozdravljajući harmoničan zvuk velikih Veprišćkih zvonova i pucanje mužaral dolazećeg biskupa. Obaviv taj sveti obred kizmanja i razgledav prelepu crkvu i njezinu bogatu riznicu, zaputi se pjesice u susjednu plovaniju Poljansku.*

I Poljanska crkva je od mala sazidana, ali je jurve svim obilno oskrbljena brižljivošću tamošnjega revnog duhovnika i darežljivošću i dobrotom poljanskoga puka. Srce ti zaigra od radosti kad stupiš u taj božji hram. Biskup pohvali pobožnost i dobrotu puka i iza kratka odmora pozdravljen sa burnim „Zivio“, spusti se u čarobnu lku. Ikarski brodovlastnici i kapetani sabiru se i u lijepoj kiti dočekaju biskupa pred mornarskom crkvicom sv. Mikule. Biskup ugodno iznenadjen, unidje u crkvicu, izmoli kratku molitvicu i trokutim glasom zahvali sakupljenim, preporučujući im, da budu i nadalje ovako odani vjeri i složni među sobom.

U prvi mrak stignu biskup u Lovran. Velika množina puka čekaše pod slavolukom na kom stajase napis: „Puk Lovranski — Svomu Biskupu“. Tuj ga pozdraviše sa srdačnim „Zivio“ i obkoljena mnogim dumpilri sprovedoše u crkvu. — Drugi dan odpočinu biskup od napora i truda, a podvečer uputi se u najdaljnja mjesta ovoga dekanata, u Beršec. — Beršćki je puk na glasu sa svoje dobrote, pa i ovom prilikom dao je dokaz, koliko štije i cieni svoga vrhovnoga pastira. Sva plovanija bi rekao bila je na okupu čekajuća prihod biskupov. Došavšemu zaori veselo „Zivio! dobro nam došao!“ Pod večer slediećega dana vrati se biskup i prispio u Mošćenice, gdje je bio takodjer lijepo dočekan i radošno pozdravljen. Drugi dan zorom navešćivase puku pucanje mužaral radostni dan. Na mnogih kućah leperske su izvješene zastave, a među njimi vila se hrvatska trobojica. Mošćenička crkva nije velika, ali je lijepa i ukusna. Ta ljepota ugodno se dojmila i biskupova srca; jer stupiv na priredjen prestol počeo hvaliti ljepotu i uredjenost crkve, a puk pozivati, da bude i on, koji je crkva živa, ovako ukrašen i narešen kršćanskim krjepostima, kakono je uljepšana i nakićena ova njihova zidana crkva. — Lovranici bili su sretni još istoga dana pozdraviti biskupa u svom gradu, i imali u svojoj sredini kroz dva dana miloga pastira. Lovranska plovanija nije baš velika, broji nešto preko 3000 duša, ali je jako raztresena, pa da bude puku narednije, osta tu biskup dva dana i podeljivase sv. krizmu. Da se je sve svršilo u najljepšem redu ne treba ni spominjati. Nad crkvenimi vratima stajase sledieći napis:

GEORGIUS EPISCOPUS
INCRIDITVR
ECCLIESIAM BEATI GEORGI
PATER ET PASTOR NOSTER
AVE

Pod večer krenu biskup iz Lovrana na Volosko, jedinu plovaniju, koju još imao pogledati u ovom dekanatu. Puteu zaostavi se u krasnoj Opatiji. Sva Opatija sabrala se pod liepim slavolukom, da pričekaju biskupa. Biskup podje zastavami nakićenim puteu do malene ali liepe crkvice, i tu progovori sabranomu puku, do suzah ganut, nekoliko otećinskih riječi, hvalač pobožnost i skrb za kuću božju u tom dobrom puku.

I na Voloskom bio je biskup lijepo dočekan i radošno pozdravljen. Drugi dan iz cijeloga dekanata sabrali se sve-

ćenici, da pozdrave odlazećeg biskupa. Došli simo i dični zastupnici susjedne nam senjske biskupije, prečastna gospoda opati: Ivan Fiamin iz Rieke i Soić iz Bakra. — Na dvie ore popodne otputova biskup željeznicom put Trsta. Mi mu kličemo od srca: Srećno pošao, Presvjetli Biskupe, mili naš pastiru, i srećno nam se opet povratio u ove kraje! —

U Vrhniku na otoku Krku 29. kolovoza.

Danas sam imao sreću prisustvovati izpitom naših pripravnika i pripravnika za učiteljstvo. Poznavajući još prije revnost i trud, što su si davali, da zadovolje svakomu i najmanjemu zahtjevu svoga učitelja, nisam ni najmanje dvojio da ću izaći zadovoljan iz škole; al moram kazati da je uspjeh nadmašio moje očekivanje. Mladiećem, koji nisu znali nego čitati, a gdje koji ni sricati, upiliti tolike predmete u glavu, može samo toli revan učitelj, kao što je gosp. Mogorović. Njega ile svatko prva hvala na toli liepu uspjehu. On je učitelj na svojem mjestu, koji shvaća dobro svoj zadatak, pa mu je i dorasao. Željeli bi, da dugo ostane među nami!

Do mjesec dana ići će do 5 mladićah u Kopar, jedan u senjsku gimnaziju, a 4 djevojčica u Gorien. Ovdje se razglasilo, da će naše Hrvatice morati u Gorici učiti u slovenskom kursu, jer da se vladi neda otvoriti posebni kurs za hrvatske učiteljice, budući da ih je malo. To se jako neugodno dojmilo naših kmeloh. Oni znaju, koliko su se te djevojke ove godine namučile; znaju, da će morati po današnjem sustavu učiti u sasvim tuđem jeziku — u njemačkom, pa neće da se njihova djeca salju u slovenski kurs. Oni su odlučili radje ne poslati jih nikamo, nego da se slave na još veće muke. „Zar mi nemamo prava na našu žensku Preparandiju? Ako ju imaju Talijani i Sloveni, zašto da ju nemamo i mi? Što je njihova štira stadija od naše? Kako će pak one učiti našu djecu hrvatski, kad ga same neće znati? Nećemo da nam djeca budu ni bielo ni crno!“ Tako umuju oni, a vladu neka se ne obmanjuje, jer što Budul reče, toga ne poroče. Ako jih za vremena ne umiri, bojim se, da će još do godine ostati i Pripravnica u Vrhniku prazna. Bolje je i nikakve obuke nego toli sarenje!

Po novom teklu Lloydovih parobrodah, imao bi parobrod, koji ide iz Rieke u Zadar, dolaknuti takodjer i Vrhnik. Ja neznam što je tomu uzrok, ali evo već je prošao mjesec i po od kad se ploviha promienila, a mi parobroda još ne vidismo. Tu bi se morala obična popitati za uzroke i zahtijevati od Lloyd, da vrši na što se je obvezao. Gomu će biti valjda uzrokom naš stari grijeh — lienoš. Imao bih vam kojesta kazati o „velikom moru“ našeg običnog zastupstva, ali da mi se dopis ne otegne, dopustite mi još samo dvie riječi. Vrhniciani se rado hvale, da su se oni probudili od obćeg mrtvila, da su oni najsvjestitiji Hrvati na otoku, i što ja znam. Ali zavirite im malko u obćinski ured i vidit ćete, da se tu talijanski dopisuje i odpisuje, kao da smo u sried Furlanije. Može li biti veće nakaze: na obćini ozgor hrvatska zastava a ozdol talijanski oglas, u obćini talijanski pečat i talijansko uredjivanje? Bilo bi doba da se zaista osvjestimo i raztirezimo, pa da pustimo, što nije naše i da radimo onako, kako su radili naši stari, koji su svoje zakone i sva svoja pisma u svojem jeziku pisali. Današnji obćinski tajnik je čovjek razuman, pa će se on i malim trudom uvježbati u hrvatskom uredovanju, samo treba volje, a ta valja

da dodje ozgora. Kazu, da obično od glave riba smrdi.

Zalibože nije bolje ni po drugim obćinah na otoku. Ne čudim se ni Omisljanom ni Bašanom, jer je kod prvih načelnikom neka kreatura Ellushegova, a kod drugih poznati plem. Santis, ali se čudim Dobrinjem. U njih je sva obćinska uprava može se reći u rukuh svećenikah, i tajnik je svećenik, pa ipak se i tu talijanski uredjuje. Još nam se mnogo hoće, dok se bude moglo reći: Na otoku Krku su svi svjestni Hrvati!

U Vrhniku, 6. rujna 1878.*

Kad neće da vam ni jedan piše s ove strane, odlučih napisati vam ja dva slova. Al o čem ćete da vam pišem? Neću vam pisati o našoj Čitanici, koja liepo napreduje i broji sve više članovah, tako da se naš mladji narastaj, naši mladji poljodelci, sve više probudjuju; neću vam pisati o stvarih naše obćine, jer se nisam još dobro o njih obavjestio, al čim se osvjetim, da ne ide koja stvar u red, javiti ću vam: već vam pisati hoću o naših učionah, tim više što je ove godine ovdje i učiteljski pripravnici tečaj.

Ne znam komu imamo zahvaliti, da je ovaj tečaj u Vrhniku, al ja mu od moje strane nebi bio mnogo zahvalan, jer mjesto blagodat i probitka, donieti će on mnogomu oteu škode i šlete. A zašto? Jer na mnoga i velika obećanja, mnogi su takovi roditelji poslali djecu u školu, da jim se je danas, kad neimaju nikakvu strošku boriti s gladom i kupovati patentu: a što će doliniti kad budu morali svake godine dobiti k stipendiji najmanje 100 do 150 l. otkuda će jih smoei? Istina, da imaju koju mrvicu zemljišta, al je više puta nije komu ni prodali, posidjati pako na velike kamate ne donosi koristi — ako i bude u koga posudili. Ovo na razmišljanje i mozganje roditeljima.

S druge strane, Presvjetli je gosp. školski nadzornik, kad je bio lanjske godine ovdje, obećao, da će ženske čer je ovdje mješoviti tečaj muških i ženskih, koje budu morale u Gorien, dobiti svoga hrvatskoga učitelja, koj će jih hrvatski pripravljati, učiti i izpitavati, a sada bi se rada, da one slovenski uče, te već je i naredjeno ovdješnjemu mironomu, vriednomu i marljivomu učitelju, da jim naruč slovenske slovnice.

Jošte jednu! Po svih se učilištih dan današnji tuže, da se od mladićah previse zahtjeva, radi toga jesu se već nadzornici i sastajali u Beču, da to porave po starom kalupu. I zbilija vidjeti u obće školsku mladež, to nisu mladići čili, krepli, zdravi i crveni kao jabuka, već su to sjene ljudske, marionete same, ničuće se u liepili haljinah. Znam da je tomu mnogo kriva i velika sveobća moralna pokvarenost, koje bi se mladici osobito morali čuvati, jer njim to veoma škodi zdravlju i skraćuje dane života; al je i mnoštvo materijal i veliki napor (i slaba hrana. Ured.) te tako iztrošeni duševno i moralno, kad bi u najljepših godinah imali koristiti domovini, pokosi jih nemila smrt i tako doplate dug čovječanski.

Tako biva i s našimi pripravnici, imaju sitesiju materijal, al čemu se ja najviše čudim — čudim se da se od njih zahtjeva tolika njemština, kao da će morati ići u sred Njemačke u „Deutsches Bund“. Čujem dapače da se već u II. tečaju neke nekoje materije njemački, a u III. i IV. skoro sve. Ma što će nam taj jezik?! Valjda ga se učiti, il za djecu, ili da se isti učitelji u njemu izobrazu. Za djecu nam ga ne treba, jer su oni čisti Hrvati, a učitelji ih imamo

i bez njemačkoga jezika dosta naobraženih. Dakle... nam ga ne treba. Uvijek se morano boriti proti tomu „Drang nach Osten“. Kad ćemo već jednom biti svoji na svojem? Ja vidim, da naši poglavari, koji se čine narodni, u isti rog pušu, u koji i Velikoniemei. Doduse znam da nas neće ponjemčiti, a tim se neki i tješe, ali ne znate li jadni da nam tim vrieme kradu i krate nam učiti se svoj jezik, te tako ne znamo dobro ni jednoga ni drugoga. Na pazinskoj Gimnaziji između 129 djakah jesu samo 4 Niemca, pa radi njih je valjda sva gimnazija njemačka; jeli to pravedno?! Preslanite dakle tolikim njemčarenjem! Dali se u Njemačkoj uče hrvatski jezik?... Ne znam, znaju li niti da obstoji takov jezik, a ni da moramo robski učiti njihov?! Ne mogu pojmiti tako nepraveden zakon. Mislim da će nam se naši potomci čuditi. Pak jošie mame naše mladice stipendijami na pazinsku Gimnaziju. Nek si je drže za svoje Niemce. Znam latinsku posloviu, da koliko se jezika znađe da se za toliko ljudi vriedi; al pustite njemački jezik slobodnim, neka se ga uči tko hoće, a hrvatski učinite obligatnim, pak vam neće Talijani t. j. Sarenjaci pod nosom komedije činiti.

Za ovaj put dosta, jer sam i proti svojoj volji prevreć zabrazdio, a drugi put, kako se moraju naši Učitelji boriti za slatinarinu proti mjestnasti školskonu vieću.

Jedan koji teli istinu i pravdu.

Iz Tinjansćelne dne 18. kolovoza 1878.*

Evo kako se obavi svečanost rođendana N. V. našega Cesara u ovoj obćini.

U večer u oči 18. t. m. bi paljeni kriesi na Ježenju, na Velikom Vrhu u Sjenokošah, u Ivetićih, u Srhinjaku i drugdje po ovoj obćini. Čim odzvoni večernica (Zdrava Marija), čuo se jedan hitac iz naših Sjenokošah, zatim se čulo hitat sa svih stranah sve obćine, poslije jednoglasno čulo se gromovitim glasom vikati: Zivio! Franjo Josip I.! Zivio! Zivio! Zivio! — i tako trajase oko p. sala. — Vidio se takodjer kries u Ruseih i čuo se gromoviti Zivio.

Dne 18. t. m. sakupi se mnogo-brojno pučanstvo, da prisustvuje svetloj Misi, koju je čitao naš vriedni mjestni župnik, opomenuv pod sv. Misom puk svoje dužnosti napram svome vladaru. Sv. Misi prisustvahu obćinski viećnici, c. k. Zandarmarija, dakako, i g. načelnik: pod službom božjom je se mnogo litalač učinilo, i pjevala Carevka „Bože živi, čuvaj Bože!“ i tako u najljepšem redu bez smetnje i zapreke najplepnijom svečanosti bi taj pučanski izkaz prama svomu vladaru učinjen. Napokom sakupismo se nekoliko nas i poslasmo po kmetski sastavljenu pjesmu Nj. Velie. našem cesaru, na slavni c. k. Kapetanat u Pazin, da se udostoji predati ju kroz više oblasti premilostivomu našem Vladaru. Zivio nam Franjo Josip I.!

Jedan obćinar.

Na Punatu, otoku Krku, 22. kolovoza.

Videći, da je moj zadnji dopis našao si mjestance u obće ljubljenoj „Našoj Slogi“, i da biva svestrano odobran od braće ni seljakah, usudjujem se nastaviti dopisivanje.

Danas zaustavili ću se na zgradi, koja će služiti za učionu ili školu. Hvala Bogu! odmah na početku kličem, hvala Bogu! da se već počela dogotavlja zgrada ta, koja je do sada činila sramotu cijeloj podobćini punarskoj, a u kojoj imat će početak bolji napredak i umna prosvjeta. Stajala je ta kuća jedno 4 godine kao zapušćena,

* Stalupamo ovaj dopis skupljen se u svećen s njim naslažemo.

* Zakašnjono. Nek nam dopisnik nezanjeri!

bili su goli zidi i krov, drugo ništa; ali sada počelo se je raditi i misle ju dogotoviti za dođuću školsku godinu, nu ne sru nego samo dvije sobe. Sada, kad bude stranac doplovio ili prispio krajem do liepoga Punta, neće već pilati, što su te zidine, jer će barem izvana naći sve u redu a valjda i nadpis da je tu hrvatska pučka učionica! Neću ovdje pitati, zašto se nije do sada skrbilo za školsku zgradu, niti zašto novcima u rukuh nije se djelo po mogućnosti napred vodilo, niti zašto „Il Comitato“ neće da dade račune! Ne, za sve to nepitam, jer nisam za to postavljen, ali to bi morali razviditi oni, kojih je dužnost! Ugotoviti će se dvie sobe i triem, kako se javno misli i kako je pogodjeno s poduzetnici, ali zar jedna za muzku a druga za žensku djecu? Mislim da je nam potrebija muzka škola, pa valjalo bi, da to bude sve za muzku djecu! Koja korist inače za obćinare? Djeca će znati kao i do sada t. j. ništa, a one dane koje obćinari gube za dovršiti zgradu, kakav će donesti plod? Dobro je imati žensku školu, ali one mogu i bez toga, dočim za muzkih je posve potrebita, jer koja je srana, da od toliko vojnika neznaj skoro niti jedan čitati i pisati, ali nismo koja srana, da li i kolika škoda! Ako višje oblasti misle uz nevaljanu muzku školu podignuti još nevaljanu žensku školu, bolje da idu spavati, a tim da si glave netaču, nek si za bolju zgodu veliku umnost svoju pristede! Nami treba napredka, a ne povećanja troškova! Nami treba škola, ali ne samo imenom, nu i činom: djeca imamo dosta, zemlja nas već svih hrani i može, zato škola imala bi otvoriti oči našoj djeci, pokazati jim put u široki svijet, a ne samo pušćati da žiru po staru. Za sve to treba duševne pomoći, a te nemamo; jedan učitelj, bio i najbolji, nemože ništa, a što će jedan koji malo haje! Dajte našoj djeci dobrih učitelja, koji će znati u školi lomiti hljeb nauka i izobrazenosti, pa ćemo vam zahvalni biti, ali ako bude kako je bilo do sada ili još gorje, tada hvala svim takovom stvarju nas nadariti mislećim, mi ćemo bolje bez toga!

Prekidam da vam javim, da na 16. kolovoza je bila obća četvrta sjednica Puntarske Nar. Čitaonice i tu bijahu izabrana u Odbor tri seljaka — znači, da pojedini napreduju. Tako je stupila u četvrtu godinu svoga obstanaka ova Čitaonica, vrlj koje se više hrvatska trobojnice! Nekoji člani spadajući u izabranike namjeravaju držati poučne govore, što bude od toga i koji predmet budu si izabrali govornici, u svoje će vam vrijeme javiti. Mislim, da je to hvala vriedna nakana mladih naših ućeh se hrvatah. Živili!

Pogled po svijetu.

U Trstu 15. rujna 1878.

U ovo petnaest dana nije se baš ništa promienilo ni u našoj državi ni u ostalom svijetu. U našoj su državi ovdje i ondje obavljani pokrajinski izbori: negdje na bolje za nas, kakono u Stajerskoj, a negdje po staroj navadi. Nekoji će se pokrajinski sabori otvoriti i prije nego li smo ni to zadnji put javili: dapače nekoji već i posluju od 12. tekućega, kakono tršćanski i gončki. I to je sve, što imamo javiti o Austriji u uzem smislu.

I naša braća u kraljevini su jur gotovi sa svojimi izbori. Narodna stranka ima i ovaj put veliku većinu. To je znamenje, da je naš tamo narod još uvijek rad, da se prepriše, što jim vodi s Magjari izravuaju i rieše mirnim i obćinim putem. Ali baš to veliko pouzdanje naroda u staru narodnu stranku daje joj stranci pavoda, da stupi pred

Magjare sa svom silom hrvatske samosviesli i hrvatskog prava. A takvom postupku nadamo se i mi od narodne stranke tim više, što Magjari od dana do dne sve to jasnije pokazuju svoju zlovolju naprama Hrvatim. Tu su zlovolju zasvjedočili i ovih danah.

Naša vojska gine i pogiba u Bosni. Iz Banjaluke do Novoga ima nekakva turska željeznica. Tu bi željeznicu trebalo dopritegnuti gori do Siska s jedne strane, a s druge do Sarajeva, pak bi našoj lomo vojsci bilo mnogo laglje, jer bi mnogo laglje dobavljala živu i potrebitu vojnu spravu. S toga uzroka bila je i jedna hrvatska deputacija pred Carem i Kraljem, kao i kod ovih i onih ministrah, prosee, neka se recena željeznica što prije dogradi. I Car i obći vojni ministar uvidjaju svu korist i potrebu te željeznice, ali Magjari neće pa neće da ni čuju o njoj govoriti. A za što? Jer da bi jednom koristila Hrvatim, kojih dobru i napredku nisu nikako skloni. Dakle neka propadne vojska i carstvo, samo da se nezapomognu Hrvati. Iz toga svaki lahko vidi, da se nijedan pošten narod nemože dugo držiti s onako mrsko sebičnim narodom, kao što je magjarski. Nego nam je dodati, da su Magjari morali ipak popustiti, jer po današnjih bečkih brzoglasnih vjestih ministarsko je više pod Carevim predsjedništvom zaključilo, da se željenica Sisk-Nowi mora početi što prije graditi.

Već iz toga naši čitatelji vide, da nam u Bosni neida stvari za rukom, onako kao što smo se nadali da hoće. Turci Bošnjaci brane svaki pedelj zemlje neobćinom ljudinom i bratrosu. Ali to nas nemiye uplašiti, dapače kao jkmačkih i bratrh narodu mora nam uliti u srce tim veću žilavost i uztrajnost, jer se sila silom lomi, nikad pakok kukanjem i jadikovanjem. Ali ako i nisu naši u ovo petnaest dana u Bosni mnogo napredovali, to su napredovali u Hercegovini, gdje je naša vojska uzela Trebinje i još nekoju pomanja mjesta. Nekoji vele, da se tamo do proljeća neda ni njsliti, da će biti Bosna pokorena. Mi nismo tog mnijenja, ali znamo, da sve zlo, koje trpi i koje će još trpiti naša tamo vojska, pada na dušu Magjara, koji se još i dan danas protivie zaposjednueu onih zemaljah. Dapače ima jili i takovih, koji napreću zahtijevaju, neka se naša vojska već sad natrag pozove. To neće biti, ali kad bi bilo, onda je Magjarom mnogo prije odzvonilo, a oni toga nevide: jer nevide, kako bi onda Slaveni svi i svuda prihvatili sasvim drugu politiku, nego što ju tjeraju sada.

Rusija stoji čvrsto uz Srbiju, Crnu Goru i Grčku, pa je sva prilika, ako ne bude Turska mogla ili htjela izvesti berlinskih paragrafah glede tih državah, da će ju ona i oružjem na to prisiliti. To je naime ovih danah rekao Sultan i sam ruski poslanik u Carigradu knez Lobanov-Rostovski. Čulo se, da bi mogao poslati bugarskim knezom poznati ruski državnik, grof Ignatiev. Čuje se i to, da bi u nekom slučaju Bugari stupili iz grčke vjere, te opet priznali Papu za vidljivu glavu svete crkve Isukrstove, kao što su ga s početka pravoslavno i pripoznavali i oni i Grci. Tamo na dalekom Izloku u Aziji Rusi se i Englezi pripravljaju na rat, koji mora jednom među njima buknuti i to što kasniji to strašniji.

Književne vjesti.

Narasta je u svoje vrijeme oglašena moja knjiga, koja donosi vjesti, misli i prouka o zemlji i narodu, najvlast u Bosni i Hercegovini — pod nadpisom: „Balkan-dživa“ —, znatno veća (za čitavih šest tiskanih listovah), nego što se u *prospektu* običlo. (tj. tim toga još je izkit prikladniji. — Nemože mi se

dakle zamjeriti, što sam ovoj knjizi svojoj povisio upisnu cijenu za 30 novč. po izlasku. Ujedno smijem njužno sjetiti slavna uredništva, poštovane knjižarnice, pa i p. n. gg. sabirne predplatnika i predbrojnika — poziva i javno zahvala.

U Zagrebu god. 1878. mjeseca kolovoza.

Izdatelj „Balkan-dživa“.

***

Počamši od 1. Rujna izlazi na Sušaku kraj Rieko politički list *Sloboda* i to tri puta u tjedni, naime sriedom, petkom i nedjeljom. Taj list štampa dopise i u talijanskom jeziku, što je veoma hvale vriedno naime radi naše Istro i grada Rieke, gdje ima ljudi, koji nerazumiju il nečitaju drugih Novinah nego talijanske, koje obično o našem narodu il nepišu, il pišu zlo i hrdjavo. Cijena je tomu listu f. l. na mjesec. Mi ga što vruće preporučamo i našim Istranom.

***

Tiskom Stiglicia i Dessobrunuera u Bakru izišla je veoma korisna knjizica za mornare *Zapovjed brodovnih obavah*, u hrvatskom, njemačkom i talijanskom jeziku od Bože Babića, privr. ravnatelja ondesnje kr. nautične učione.

Franina i Jurina.

Fr. Jurino, kudu si pak ti klatil ovih petnaest dan?

Ju. A ča čes, Frano moj? Ponestalo mi je vina, pak sam te dol i na skolju kupit par vedar. Klatil sam

sa tamo oko Verbulika.

Fr. Imaju nas ča rado ljudi onuda?

Ju. Nohore, nepaza preveć na nas, zač imaju tamo dva, kako mi. Jedan je i reprezentant, pak se vavak s tem drugim pogovaraju i rešuju svoje obćinske stvari. A za druge stvari jim je drago, da mi ča prilitimo.

Fr. Pak su ti ča povedali?

Ju. Reprezentant mi se je natužil dosta toga. On ti je ravan čovek, svakeinu svoju reče. Povedal mi je, da imaju pravah poglavari, da se ne brinu niš za pute ni staze, u ljudi neie delat, ako jim se nezapoveda.

Fr. Ej, jur sam ja čul, da su jim se po celi vozi mnšta zvernuti, ma ni bolje reć.

Ju. Ma meni je pravo drago, da smo dva pojdaš našli, ki te nam dejavit žagodat, da se svuda sami neumiramo.

***

Ju. Frano! je istina, da se Talijani kuricaju, da su jim naši ubili va Bosnoj nekoga konsula.

Fr. Jura pametan budi! Znaš, kad je over pila na potoku nize, a ruk više, pak je s mrcim volk govori, da mu ova vodu muti.

Ju. Ja! ja!

Što imaš raditi svakoga mjeseca u vinogradu, u vrtu i u voćnjaku.

MJESECA RUJNA.

Udjekoji vinogradari obićavaju u ovom mjesecu i po treći put svoje vinograde kopati: nu to se baš ne preporučuje, pošto se više štete poćini, nego li koristi.

Nastavljaj pleviti u vinogradu drac i glodaj, da ga već sad dokončas.

Neki gospodari imaju obićaj taj, da obtrgavaju lišće od grozdja, da tobož laglje dozrievu.

Ja to podnipošto preporučiti ne mogu s razloga, što nejvše vinogradar može si više štete obtrgavanjem (lišća) nanjeti, nego li koristi; tim više kad bi ovakovo dielo u nevrime i prerano preduzimao.

Stoga hrvatskim vinogradarom u Dalmaciji, u Istriji, u hrvatskom primorju itd. iz srca prikricejem: Braćo, pozor na ovo, što rekoh!

Preporuci pudarom (ljudem, koji u ovo vrijeme grozdje od kradje ili ine štete čuvaju), ili još bolje podji sam do svog vinograda i obadi istog, te opazi li, da ti grozdje leži na zemlji, namah ga pridigni, ili tapod njega junicu učini, a uz to i mali jarčie izkopaj, da umogneš vodu odvoditi, jer bi ti u protivnom slučaju grozdje sagnijilo od vlage.

Ovo što rekoh toplo preporučujem vinogradarom u hrvatskoj trojodnici, zatim i u

Istriji, a osobito nam u Dalmaciji, hrvatskom primorju i u Istriji, koji imamo onizke panje (traje).

Oso, stršeni, mrave i svakojaku inu gamad tmanu ih u gnjezdu, jer mnogo štete gospodaru počine na grozdju.

Takodjer treba grozdje čuvati od jazavcah, lisicah, domaćih perati (u. p. od kokoših, gusaka, patkaha itd.) i od samog psa; jer ovo sve napomenuto mnogo štete počini u ovo doba godine po vinogradu.

Za cieto znam, da će mnogi marljivi vinogradar u ovo vrijeme pregledat svoje vinograde, pa gdje rodje panj (trs, čokot), da se je izradio, ili je nevaljale vrsti, tada će ga namah obilježiti sa kakovim bielim znakom, a osobito sa razumćenim vapnom, da ga tako umogneš u pramaljeću izkopati i s drugim nadomjestiti.

Pošto ča za neko vrijeme kod nas u Dalmaciji, u Istriji i hrvatskom primorju grozdje dozori, to marljivog vinogradara već sad upozorujem, da pripravlja potrebito posudje za trganje (branje) grozdja.

Isto (posudje) valja da je cieto od svake nećistoće, a osobito od pljesnivice, koja i najbolje vino pokvari.

O samom branju grozdja i o posudju prozborit ča možda u mjesecu listopada obširnije.

Zu vrtljaju. — Ako je vrijeme u ovom mjesecu liepo, to još i sad posjećaj povrtlje rasti; suprot je li promienljivo, tada ga namah iz zemlje vadi i spravi na dobro mjesto, koje nije odveć suho niti vlažno.

Lišće od karkela i to doluju adtrgavaj i daji ga krvam: suprot gorije, koje uad ručicom počelo korvati, veći ga slanom za to, da u gladu veća rasta i njezinja biva. I od celera neki gospodari lišće adtrgavaju s razloga, da se bolja glavić. Spinae sij, ako ga želiš imati pod jesen ili rano u pramaljeću.

Izkapnj luk česnjak, krumpir, i heri pasulj (grah), zatim svakorstvo sjemenje od povrtlja.

Sij luk čestujak, zimski luk i kozjak. I napokon voji mjesanac-gnoj u vrtu i gnoj sa istim praznu gradiev, pa ih zasij sa zimskom salatom i zeljem — rječju sve one poslove u vrtu izvrši, koje sam ti u mjesecu srpnju i kolovožu toplo preporučio.

Zu čuvaju. — Marljivo knpi voćno sjeme: koncem ovog mjeseca sade se pečke (košćice) od *brusakah*, *sljivah* i *orahah*; zatim se sije jabačno i kruškovo sjeme.

Tko je u prošlom mjesecu pupovao svoje voćke, treba sad razpustiti vezove, da na rablo stoji a na kojem se oko prinilo nije, opitoni ga na novo.

U ovom mjesecu valja zrolo voće obirat i to tako, da se rukom bere, a ne, kako vladu žalibice kod našega seljaka obićaj, da se trese ili mlati sa toljagom ili namjnim stapićem: jer bi u ovom slučaju imao više štete, nego li koristi, buduć stućeno voće namah počimlje gnjiti.

Orano voće u vinogradu ili u voćnjaku ne preporučuje se nosit u rječah ili ga vozit u kolih, već ga daj nosit u kosaricah na opredjeljeno mjesto.

Kada beres voće (osobito sljive), pazi da ne polunas granje, jer pamti, milji moj, da na ovakovih granah, koje su okršene, voća roditi nikad ne će. te tako čes biti prisiljen cieto slablo posjeti, koje bi ti moglo još koju godinu koristiti podovati.

Ješ bi ti imao nešto prozboriti o čuvanju voća preko zime, nu to ču ti ubravo u mjesecu listopada priobćiti, jer mi sada mnogi moji poslovi ne dopuščaju.

Do vidjenja!

Tvoj iskreni

N. Vežić

Nad.ornik gosp. i Samarska obćinskog.

Oglas o otvorenju pazin. Gimnazije.

Školska godina 1878-79 početi će na ovom zavodu 1. listopada t. g.

Upisivanje obavljat će se 28. 29 i 30 rujna t. g. od 8 pred podne do 1 sata posle podne. Osim toga držat će se zadnjegu spomenutih dana primateljni i opetovni izpiti.

Uviti kod upisivanja su sljedeći:

1. Od djakah, koji želo u pripravi razred stupiti zahteva se, da su najmanje treći razred koje pučke škole dobrim uspjehom sveršili.

2. U l. gimnazijalni razred mogu samo oni djaci stupiti, kojim bio dopušteno na ovdješnjoj c. k. gimnaziji taj razred opetovati, ili oni, koji su prošle godine u pripravnim razreda ovoga zavoda najmanje svrdoču prvoga reda dobili; svatko drugi pak, koji bi želio stupiti u taj razred, mora s odlukom Njegovе Ekscelencije gospodina ministra za bogoslovje i nastavu od 7. travnja 1878. br.

5416 propisano polaznu svjedočbu kojegod jarne pučke škole podneti pak ondje potvrđi se primatelnomu izpitu, na kojem će se ovo zahtjevati:

a) U nauci vjere onoliko, koliko se uči u prva četiri razreda pučke škole;

b) U nemačkom jeziku razumijevanje lakših odlomaka iz čitanke, što će morati i pokazati prevodom iz nemačkoga na materinski jezik, zatim počela iz slovnice; od no nemačkih djakih poznavanje glavnih pravila materinskoga jezika;

c) U računarstvu vještina u četiri glavnih operacija sa celim brojevima.

3. Upisivanje u druge razrede biti će, kao dosada, uslov valjano gimnazijsko svjedočbe ili dobro položenog primateljnog ispita, kojemu će se morati podvrgnuti svi bez iznimke djaci, koji nisu prije u kojejgod gimnaziji avstrijske monarhije upisani bili.

4. Svaki djak, koji želi upisati se, mora biti pratjen od svojih roditelja ili njihovih zakonitih zastupnika.

Josef Maschka,
c. k. gimnazijski ravnatelj.

Različite viesti.

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji. Pređ. gosp. Mato Panman, knjižnik u Kopru imenovan, je za Dekana koparskoga kaplana. M. c. g. Petar Stučić, ravnatelj zavoda kneza Grisoni u Kopru, imenovan je za kantonika u Kopru. Pređ. g. Srećko Šikić, župnik u Piranu, imenovan je počasnim knjižnikom koparskoga kaplana.

Promjene u porečko-puljskoj biskupiji. Č. g. Josip Kastelec iz Rovinjskoga Sela posao za župnika, upravitelja u Novigradu. Č. g. Grigor Strukelj, do sad žup. uprav. u Sv. Nedelji (kod Motovuna), imenovan je za žup. uprav. u Rovinjskom Seli; a na mjesto njega u S. Nedelju prišlo c. g. Josip Corazza, do sad duhov. pomoć. u Motovunu.

Sv. Krizma. Pravjetli gosp. Biskup J. Dobrila pohodit će i podijelit Sv. Krizmu u sljedećih mjestih: Dne 13. sv. mj. u Bazovici; 14. u Grečani; 15. u Brezovici; 16. u Stijah; 17. u Vodicah; 18. u Rodiku i 19. u Lovku.

Vrlina naših mornaraka. Na rođendan Nj. Veličanstva, našega Cezara, proslavili se neobično naši mornari sa svoje jakosti i okretnosti, jedno u luci Carigradske, a drugo u luci Dunckerque-u u Francuskoj. Oni u Carigradu jesu željni na c. k. topnjači i liči knjižnici *Albatros*, a oni u Dunckerque-u željni na trgovackom brodu *Esemio*. U Carigradu našli se zajedno mornari engleski, turski i naši, pa da se nadmetu, što će se na ladjah prije dovesti do urešena cilja. Nadmetanje se ti G engleskih, 4 turske i dva naša ladjice; pa akoprim su naše bile u lošu položaju naprama inim, ipak su dobile prvi i treći dar. A to je tim znamenitije, što su i Englezi i Turci imali, koji i koga da biraju, došli je Englezom stojalo na razpoloženje 4000 ljudi i 100 ladjah, a našim samo dva ladjice i 60 momaka, naime jedina ladjica gori spomenuto c. k. topnjače *Albatros*. U luci bilo je brodatih talijanskih, francuskih, njemačkih i američanskih; ali se nisu poufali mjeriti se sa Englezima. Kad je naša ladjica prestigla Turke i Engleze, sa svih se strana digno urnebesni *Urah* našim vrlim mornarom, koji su u tom nadmetanju prevladali u 30 minuta 3 morske milje, te tim dokazali, da su bolji i od prvih na svijetu mornaraka, glasovitih naime Engleza. U luci pako Dunckerque-u nadmetali se Francezi, Amerikanci i naši, pa od 10 ladjah, naši su postigli prvi, Amerikanci drugi, a Francezi treći dar. U ladjici naših nadmetatelja veslala 4 Lošinjana pod ravnateljstvom vrlog kapetana Aldebranda Petrino iz Velikog Lošina. Ta dva događaja slavila se u veliko u Carigradu i Dunckerque-u, te bila brljavno dostavljena i Nje. Veličanstvu Cezaru u Beču. Živiti naši vrlim hrvatski mornari!

Tek Novacah polag Borse u Trstu
od 1—15. Septembra 1878.

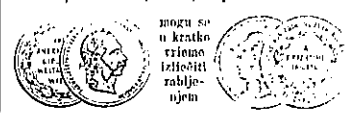
Dne	Caribani (Caribani)	Napoloni	Lire ster.	Prod. srebr. (prod. srebr.)	Dne	Caribani (Caribani)	Napoloni	Lire ster.	Prod. srebr. (prod. srebr.)
1	—	—	—	—	9	5.18	0.27	—	100.75
2	5.17	0.23	11.57	100.50	10	5.20	0.31	—	100.65
3	5.17	0.22	11.57	100.50	11	—	—	—	—
4	5.18	0.27	—	101.50	12	5.20	0.30	11.60	100.65
5	5.19	0.29	11.61	101.60	13	—	—	—	—
6	5.19	0.28	—	101.60	14	—	—	—	—
7	5.18	0.28	11.58	101.65	15	—	—	—	—

Pregled tršćanskoga tržišta.

dne 5. Septembra 1878.

	OD	DO
	for. i. nč.	for. nč.
Vosak primorski i ugarski za 100 kg	120	132
Kafa Portoriko	82	96
S. Domingo	72	96
Itlo polag vrsti	37	50
Cukar avstrijski	37	50
tučoni	34	25
Cvjetje trava bulhaše (Grisantomo)	125	132
Naranče skrinjice	—	—
Karube puljske	—	—
Joventinske	—	—
Smokve kalamaše	10	13
puljske	10	10
Limuni skrinjice	62	85
Bademki ili mandula pulj. za 100 kg	22	28
dalmatinske	24	28
Lešajol	10	25
Šiljo	10	25
Pšonica ruska	10	25
ugarska	10	25
galaska	10	25
Kukuruz (turkinja) ruski	6	25
ugarski	6	25
Paž	10	10
Jočam	7	30
Zob ugarska	7	30
arbanaska	6	30
Pasulj (fazole), polag vrsti	9	30
robo	12	14
Bob	12	14
Leća	12	14
Oriz talijanski	18	24
inglozki (kitajski)	10	20
Vuna bosanska	100	116
merjaska	125	—
arbanaska	114	120
latarska	—	—
Daško koruško joljice	52	61
slajrsko	44	75
Oreda	12	14
lukarica	56	125
Ulja italij. najlje vrsti	70	80
— najbolje	70	80
— srednja vrsti	55	—
dalmatinske	13	—
istarske	17	—
Kamena ulja u barilima	170	190
u kasetah	107	131
Kože strojne naške	70	110
sulje volova naške	70	110
dama, ist. i bos.	95	105
janjeva naške	70	85
dalmatinske	75	80
korja	58	65
vinono slane	49	50
suhe	25	27
zečje za 110 komadala, u strobu	25	30
Bakalar	15	24
Sardale i bacil	28	—
Vitriol modri	5	50
zeleni	76	91
Masla	44	50
Loj dalmatinski i naški	60	60
Stalo	51	49
Mas (nalo raztopljeno)	—	—
Slanina	—	—
Rakija otaljar (100 litara)	26	—
Galviki istarski	9	9
Raj naški	8	00
Istarski	1	10
Lisio od jarevika	31	50
Vinsko strogutno (Orpinja)	31	35
epih	11	10
Mal	31	35
Lamber (jabučke od jarevika)	17	25
Pakal boril od 100 kg	17	25
Čunja (stare)	—	—
Katram dalmat.	—	—

Grana bol, kašalj, hreputavica, promuklost, nazob, zadavica, rora, zapala ušnih itd.

NADARENII
Prendinievih Sladkišah
(PASTIGLIE PRENDINI)

Što jli gotovi P. Prendini lučur i ljekarnik u Trstu.

Venoma pomažu učiteljima, propovjedateljima itd. Pređ. dječih kašljah nečih, navadno jutarnje hreputavice i grljenih zapah nastaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazku. Vajta se poziti od varalješih, koji je pomažu. Zato vaju ovaj pitati *Prendini-ere sladkiše* (*Pastiglie Prendini*) te gladi, da budo na onetke kutijah (gladi) moj podpis. Stadi komad tih sladkišah ina urisuto na jednoj strani *Pastiglie* a na drugoj *Prendini*.

Ciena 30 novč. kutijici zajedno sa naputkom

Prodaja se u *Prendini-eraj ljekarni u Trstu* (*Farmacia Prendini* u Trstu). A izvan Trsta dostavljaju se na Rieči kod Predana ljekarnika i kod Jechela i Pavlovića mironjara; — u Gorici kod Zanetti-a, Pon-tana, Kerpina i Kirnera; — u Puli kod Wasserma-njaka; i Schrienera mironjara; — u Malini Lošinju kod Vitanija; — u Pazinu kod Ljena; — u Zadr-kod Borčića i Berotih; — u Šibeniku kod Boreca i Mitine; — u Splitu kod Volpi-a; — u Korčuli kod Zanetti-a; — u Makarskoj kod Pajani-a i u svih boljih ljekarnah i liči Specijaljah.

OGLAS.

U nakladnoj i umjet. trgovini

M. BABIĆA

u Budim-Pešti (Budapest Alte Postgasse N. 6.)

izašlo su i mogu se dobiti liepo i divno u-mjetnički izradjone

NOVE SLIKE

i to: I. slika

OSLOBODIOCI

Bosne i Hercegovine.

Na toj slici nalaze se osim ovih grbovah: avstrijskog, hrvatskog, bosanskog i hercegovanskog, još i jedanaest po fotografijah izradjenih likovah onih ljudi, koji u tom velikom, a po hrvatsku istoriju slavnom djelu najvažnije ulogu imaju, a to su: 1. *Njegovo c. k. Velič. Frano Josip I.*, car avstrijski, kralj ugarski, hrvatski itd., a sada i gospodar Bosne i Hercegovine. — 2. *General: Barun Filipović.* — 3. *Barun Jovanović.* — 4. *Nadvjodna Saluator.* — 5. *Herceg Wartenbergski.* — 6. *Tegethoff.* — 7. *Graf Scapary.* — 8. *Kaiffel.* — 9. *Müller.* — 10. *Pukovnici: Rittel.* — 11. *Vitez.*

Slika je vrlo divna, i to: poput jednoga krsta (križa) izvedena. — Svi likovi ukrašeni su liopim hrvatskim trobojnim okvirima i latorovim vijencima.

II. Slika:

Prelazak austro-ugar-hrvatske vajske preko granice kod Kostajnice 29. Sepsja 1878.

III. Slika:

Ulazak austro-ugar-hrvatske vajske u Sarajevo 19. Kolovoza 1878.

NADARENII

LUČ. - LIEKARNIČKI OBRTHI ZA VOD

KARLA ZANETTI-a u Trstu.

Veliko razprodavaliste domaćih i stranih osobujnostih sa tvornicom plinastih vodah te ljekarnami u TRSTU, POREČU i GORICI.

Menotti-evi sladkiši

60 hiljadah ozdravljenjah

prana našla za kašalj. Neodržano ozdravljenje

Tko neozdravi, hoće mu se norci povratiti.

Ovi dragocjeni uzdateljni sladkiši su u svojoj bitnosti za liječenje prslih i osobito zdravstveni, jer sastavljeni od proslah ljekovitih rastlinah. Uzimanju se sa najboljim uspjehom proti grčovitim nazonah kašlju, teli umah s posetka koji kad se već okrenulo; onda proti kašlju od grla, proti ruzini grčepih, zapali grla i Hladiceh, proti pomaganju glasa; izlaze pomažu i nedostajem.

Čisto ulje od treskinih jetarah

(Olija di fegato di merluzzo puro) izradjeno za škola u Anioru na račun K. Zanetti-a ljekarnika u Trstu. Liek komu nema para proti suhoj boli, proti ulogu, gukahu (ili) zatram, pokostel (carie dello ossa), protivski (ili) boden, proti oingati (ili) nudi, protivu mokraće, slabini, mrsavosti, bolini, kolinu bolestin, bolestin jetarah itd. Moje trokutno stakleno imadu u staklu odjeljeno najo ime *Olio Pegato Merluzzo* di Carlo Zanetti, a toga ime jli moći pogrešno zamieniti sa limai, ako i trokutnim, što se prodaj pod drugim imeni.

Izvadine od Tamarinda,

jednino što su bilo nadarena na raznih izložbah, najbolji i najuspješniji liek proti grizi kao i najuspješnije sredstvo za nuzuraju hladnjaju bolnika. — Opazka: Vajta paziti da nebudu potvorene.

Čistiteljne bobice ili pilule

od glascitoga padotarskoga prof. *Guiccinini-a*, što se već celih 35 god. traže i uzimaju proti suževom (ili) krvavici, turobnosti, tropskih sruha, zapali jetarah i slezeno, žumenja ušnih itd.

Hollmannova voda proti zubobolji.

I najljepša zubobolja prestane uzmah jednom jedinom kapijom ove vode, kad se na pamuka (ili) bambaku turi u skrbotnu bolna zuba.

Liek protu-groznični

od Dra. *Mora* komu nema para proti toj boli.

Pčelnjakova žest

(spiritu di Melissa) bosonogih karnoljah u Mlecih.

Skladiste svih rudnih vodah sa jumstvom da su sriece i prave

— *Predmeti pružnice Renarski strojevi* — *Podpasci* — *Pružice ljekve (ili) varupe itd.* — *Jedina omeopatična sredinja ljekarnu.*

Štaci imaj oko na patorenje. — *Prodaje se na veliko u lič-obrtuom zavodu KARLA ZANETTI-a u Trstu, Via Nuova N. 27, sveobščer skladistara za Trst, Primorje, Dalmaciju, Grčku, Egipat i Tursku.*

SKLADIŠTA: u Kopru kod Giovannina-a — u Motovnu kod Matijevića — u Splitu kod Toelgi-a — u Poreču i u Istri kod Angelina-a — u Puli kod Wasserma-njaka — u Rijeci kod Trofana-a i Catta-a — u Lošinju kod Orlanda — u Zadru kod Andrejčevića — u Šibeniku kod Mitine-a — u Buzetu kod Parinovi-a — u Trzinu (Monfalcone) kod Fumagalli-a — u Ronchi kod Putona — u Cerrignanu kod Lavisoni-a i u svih prvih ljekarnah evropskih.

Sve tri slike jednake su veličine, i to: 50 centim. visoke a 85 široke. Sve tri slike crno je prvi vješak u monarkiji g. Kadler, i zbilja su remek-djela, sa kojima se naš narod dičiti može.

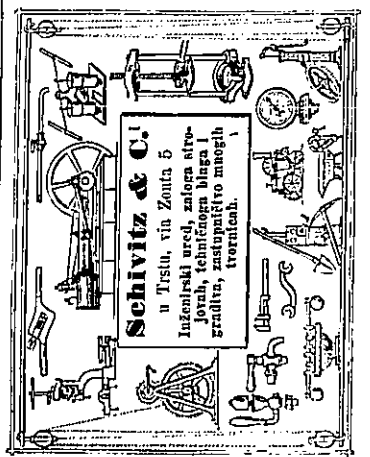
Ciena je svakoj toj slici zasebno samo f. 1.50 novč. Tko narudi sva tri komada u jedared, taj dobije ove tri slike za f. 4. Tko pak narudi u jedared jedno na drugo najmanje 10 komad, taj dobije svi deset slika za 10 f. Slike će se slati samo za gotov novac, i pak kroz poštarsko pouzće (zur Postnachnahme).

Novce i poručbine valja slati na ovu adresu:

M. BABIĆ

in Budapest, Alte Postgasse N. 6.

Višegodišnji solidan rad ove trgovine, jamči svakome za brzu, točnu i savjestnu poslugu.

NADARENII

LUČ. - LIEKARNIČKI OBRTHI ZA VOD

KARLA ZANETTI-a u Trstu.

Veliko razprodavaliste domaćih i stranih osobujnostih sa tvornicom plinastih vodah te ljekarnami u TRSTU, POREČU i GORICI.

Okrepna židčina za konje.

Ova žest uzirči konjo do skrajne starosti u jakosti i kreplosti. Ona je dobra i proti mnogim ljudskim bolestim, a naimo proti ulogu (kostobolji i bedrobolji)

Francuska žest i morska sol

od *William-a Leaa*. Kućna sredstvo proti opratni, žestobolji, otoklini židčinih kao i proti zubobolji, gdje jo odmah bolje, čim se samo izvana njom lio namaže, onda kad se to gdje natuče ili poruje. Nijedna oboljeli nebi imala biti bez otoga sredstva, koje jo toli ljekovito, a stoji toli malo.

Uštrnji

od Dra. *Eguidera*, što se mogu rabiti bez izdaj pomoći.

Bresclanski ostržiški

stare i skušeno sredstvo proti stankorotnoj kostobolji kao takodjer proti natuti.

Ulje od treskinih jetarah

(sa jodeljezom) prigotovljeno po ljekarima i ljekarniku K. Zanetti-u u Trstu. Ovo jo najbolje sredstvo proti slabini, kad se bolnik pridigne posloj teško bolesti, onda proti uzmi u kostih itd. Staka uva ima u sebi dva zrna žulo-željeza.

Prava žiljeva voda

(Vera Acqua di Gliglio) za gošpju od *Planchais-a*, povlašćena parizkog ljakara. Kriepost ove vode jest jedna od najposobitijih. Ona podaje puti takoru mekanost i nježnost, kakva jo obično za najljepših mladik godinah, te čini da lijezne sa lica kojekakro crvenilo i ostale grubote. Nijedna gošpja, kojoj jo mila krasota i čistoća puti, nebi imala biti bez ove žiljeve voda, koje potaba postaje običnomu.

Orizov nepipljivi prah

bilo i ručisto boje za gošpju. Omat po 10 novčih.

Bobice

Redlingerove na malo i na veliko.

Samotočno skočivo ulje

baž ikakva ni dula ni teka, čisti što brže i bez sraka boli. Ovo se ulje ulija nepokvati, zato jli mora imati staka kuća po koje stakale, da si u potrebi može otužiti pomoći. Stakale po 20 novč.